

ТЕМА: ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ В ЄВРОПІ.

Практичне заняття №4

Теоретичні питання.

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. та протоколи до неї: загальна характеристика.
2. Принципи тлумачення ЄКПЛ: загальна характеристика.
3. Особливості застосування в національному правопорядку.
4. Європейський суд з прав людини: юрисдикція та критерії прийнятності індивідуальних заяв.

Питання для самоконтролю.

1. Які конвенційні права можна вважати абсолютними і чому?
2. Від яких конвенційних прав можна відступити в умовах війни та неминучої загрози війни?
3. Чи можна нині звертатись на порушення конвенційних прав до ЄСПЛ проти Росії?
4. Що означає принцип свободи розсуду держави?
5. Що означає принцип пропорційності втручання в конвенційне право та як його застосовує ЄСПЛ?
6. Який статус в Україні має 1) ЄКПЛ і 2) практика ЄСПЛ?
7. Хто такий прямий потерпілий і непрямий потерпілий від порушення конвенційного права?
8. Чи можна звертатися до ЄСПЛ з приводу порушення права на достатній життєвий рівень?
9. Чи потрібно порушувати перед національними судами питання щодо порушення суті конвенційних прав, перш ніж звернутися до ЄСПЛ?
10. З якого моменту починає спливати та коли зупиняється 4-місячний строк звернення до ЄСПЛ?

Практичні завдання.

1. Опрацюйте текст Конвенції Й ПРОТОКОЛІВ до неї та выпишіть з них:
 - матеріальні, процесуальні й організаційні норми
 - конвенційні норми, що містять права людини, свободи людини та заборони
 - конвенційні права, які не мають закріплених меж втручання і які мають закріплені межі втручання

2. Проаналізуйте рішення ЄСПЛ на предмет застосованих Судом принципів тлумачення Конвенції: “Шальк і Кофр проти Австрії” від 24.06.2010

3. Встановіть наявність юрисдикції ЄСПЛ у таких ситуаціях:

*Незареєстрована за законодавством України релігійна громада віруючих у Суд Божий громадян РФ, в Ужгороді провела під судом А. акцію протесту, яка завершилася силовим розгоном протестувальників силами спецпідрозділу поліції 24.02.2015. Члени вказаної релігійної громади, проклявши працівників суду, були змушені припинити протест. Частина з них були затримані. Релігійна громада в особі її формального лідера Івана, який спостерігав за протестом з вікна квартири навпроти суду, після невдалих спроб оскаржити в українських судах законність силового розгону акції протесту, вирішила звернутися до ЄСПЛ зі скаргою на порушення Україною ст. 11 Конвенції. Чи має ЄСПЛ юрисдикцію *ratione personae, ratione materiae, ratione temporis* та *ratione loci* щодо розгляду такої справи?*

*Громадянин Білорусі А., якому загрожує смертна кара за вчинений ним на території Білорусі злочин, вирішив емігрувати до США (США немає з Білоруссю договору про екстрадицію). Проте авіарейс до США 21.05.2002 здійснювався лише з Москви. У Москві А. був затриманий на 3 години до вильоту за те, що під час прогулянки поруч з будівлею ФСБ на Луб'янці справив природні потреби на клумбу. У райвідділку поліції А. «провчили», застосувавши до нього методи «пристрасного допиту» та з огляду на те, що квиток до США вже був прострочений вирішили відправити найближчим рейсом до Білорусі. А., не маючи часу оскаржувати діяння органів РФ, поскаржився до ЄСПЛ на порушення заборони катування з боку РФ і Білорусі. Чи має ЄСПЛ юрисдикцію *ratione personae, ratione materiae, ratione temporis* та *ratione loci* щодо розгляду такої справи?*

Практичне заняття №5

Теоретичні питання.

1. Процедура звернення та порядок розгляду індивідуальних заяв у ЄСПЛ.
2. Виконання рішень Європейського суду з прав людини в Україні: законодавство України та практика ЄСПЛ.
3. Контроль Комітету Міністрів Ради Європи за виконанням рішень Європейського суду з прав людини.
4. Європейська соціальна хартія (переглянута). Європейський комітет з соціальних прав.
5. Захист прав людини в Європейському Союзі. Хартія Основоположних прав ЄС 2000 р.

Питання для самоконтролю.

1. Чи є ЄСПЛ четвертою судовою інстанцією для оскарження судових рішень?
2. Якою є компетенція одноособового складу ЄСПЛ?
3. Якою є компетенція комітету ЄСПЛ?
4. Якою є компетенція палати та великої палати ЄСПЛ?
5. Що таке процедура дружнього врегулювання?
6. Чи можна оскаржити рішення палати ЄСПЛ?
7. До якого моменту особа може не мати адвоката в ЄСПЛ?
8. Якою мовою можна звертатись до ЄСПЛ?
9. Які рішення ЄСПЛ вважають пілотними? Як їх відрізнити від звичайних рішень ЄСПЛ?
10. Чи Європейська соціальна хартія (переглянута) та практика Європейського комітету соціальних прав джерелом права в Україні?
11. Чи може Суд ЄС покликатись на Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод, застосовуючи Європейську соціальну хартію?

Практичні завдання.

1. Опрацюйте тексти пілотних рішень Суду и надайте відповіді на запитання:

- виконують студенти, чий прізвища розпочинаються на літери А-Ж

“Сукачов проти України” від 06.02.2020

- виконують студенти, чий прізвища розпочинаються на літери І-Р

“Юрій Миколайович Іванов проти України” від 15.10.2009

- виконують студенти, чий прізвища розпочинаються на літери С-Я

“Бурдов проти Росії №2” від 15.01.2009

Які структурні/системні проблеми правових систем виявив Суд у відповідних рішеннях?

Які заходи загального характеру пропонує вжити ЄСПЛ?

Чи виконали держави зазначені пілотні рішення ЄСПЛ? (самостійно пошукайте інформацію в мережі Інтернет)

3. Проаналізуйте Висновки Європейського комітету соціальних прав щодо України за 2019 рік і надайте відповіді на запитання:

Стосовно яких прав, передбачених у Європейській соціальній хартії, звітував Уряд за звітний період? Чи були загальні зауваження щодо наданої інформації?

Які порушення яких саме соціальних прав виявив цей Комітет?

Яких висновків дійшов Комітет щодо кожного з прав, про які звітував Уряд?

3. Опрацюйте текст Хартії основоположних прав ЄС (Хартія) і Європейської конвенції з прав людини (ЄКПЛ), порівняйте каталоги прав та дайте відповіді на запитання:

Які різновиди людських прав (за так званою оонівською класифікацією) закріплені в ЄКПЛ та в Хартії?

Чи є відмінність у закріпленні права на життя в цих документах?

Чи є відмінність у закріпленні права на свободу та особисту недоторканність?

Чи є у Хартії закріплені ті громадянські та політичні права, яких немає у Конвенції?

Які права громадян та які права у сфері судового захисту передбачені у Хартії?

Рекомендовані джерела:

1. Рішення ЄСПЛ у справі “Шальк і Копф проти Австрії” (№ 30141/04) від 24.06.2010. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{"fulltext":\["CASE%20OF%20SCHALK%20AND%20KOPF%20v.%20AUSTRIA%20-%20\[Ukrainian%20Translation\]%20by%20the%20COE%20Human%20Rights%20Trust%20Fund\""\],"documentcollectionid2":\["GRANDCHAMBER","CHAMBER"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{) (дата звернення 02.05.2020)
2. Рішення ЄСПЛ у справі “Сукачов проти України” (№ 14057/17) від 06.02.2020. URL: <http://khpg.org/index.php?id=1581010116> (дата звернення 02.05.2020)
3. Рішення ЄСПЛ у справі “Юрій Миколайович Іванов проти України” (№ 40450/04) від 15.10.2009. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_479 (дата звернення 02.05.2020)
4. Рішення ЄСПЛ у справі “Бурдов проти Росії №2” (33509/04) від 15.01.2009 URL: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{"fulltext":\["CASE%20OF%20BURDOV%20v.%20RUSSIA%20\(No.%202\)%20-%20\[Ukrainian%20Translation\]%20by%20the%20COE%20Human%20Rights%20Trust%20Fund\""\],"documentcollectionid2":\["GRANDCHAMBER","CHAMBER"\],"itemid":\["001-117777"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{) (дата звернення 02.05.2020)

5. Висновки Європейського комітету з соціальних прав за 2019 рік (березень, 2020). URL: <https://rm.coe.int/european-committee-of-social-rights-conclusions-2019-ukraine-ukr-/16809e21f3> (дата звернення 02.05.2020)
6. Практичний посібник щодо прийнятності заяв до ЄСПЛ (станом на 01.01.2014). URL: https://echr.coe.int/Documents/Admissibility_guide_UKR.pdf (дата звернення 02.05.2020)
7. Шуміло І. А. Міжнародна система захисту прав людини : навчальний посібник. Київ: ФОП Голембовська О.О. 168 с. URL: https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/msc_1_copy-1.pdf (дата звернення 26.04.2022)